

Длугош Лілія Андріївна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

Мельник Оксана Вікторівна,
доцент кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЕКСТРАДИЦІЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

*Людина практично забуває, що вона сама і все
людство, від якого вона не може бути відділена,
нерозривно пов'язані з біосферою, з певною
частиною планети, на якій вони живуть.*

В. Вернадський

Сьогодні є актуальним процес екстрадиції в кримінальному провадженні, а також проблеми, які виникають під час видачі таких осіб зарубіжними країнами. Основною метою співробітництва під час екстрадиції є вироблення спільної стратегії та координація дій держав у запобіганні та безпосередній боротьбі зі злочинністю, а також під час виконання вироку.

Питання міжнародного співробітництва під час кримінального провадження висвітлено в дев'ятому розділі КПК України. Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 541 видача особи (екстрадиція) являє собою видачу особи державі, компетентними органами якої ця особа розшукується для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку. Також екстрадиція являє собою певну процедуру, яка включає в себе: офіційне звернення про встановлення місця перебування на території запитуваної держави особи, яку необхідно видати, та видачу такої особи; перевірку обставин, що можуть перешкоджати видачі; прийняття рішення за запитом; фактичну передачу такої особи під юрисдикцію запитуючої держави [1].

П.М. Маланчук та А.П. Молчанова вказують на те, що в юридичній літературі термін «екстрадиція» прийнято розглядати як у вузькому, так і в широкому сенсі. У вузькому сенсі він є синонімом поняття «видача особи для кримінального переслідування або виконання вироку», а в широкому – виступає як узагальнюючий термін, що охоплює не тільки видачу для кримінального переслідування, а й суміжний з нею підінститут передачі осіб до міжнародних судових органів, а також інститут передачі осіб з метою відбування покарання [2, с. 87].

Н. М. Сенченко та В. Я. Кравченко зазначають, що інститут екстрадиції представляє собою форму міжнародного співробітництва в

сфері кримінального правосуддя, що включає в себе комплекс правових відносин між двома країнами, спрямованих на передачу осіб, які були обвинувачені або засуджені, для подальшого притягнення їх до кримінальної відповідальності [3, с. 213]

Процедура екстрадиції, яка є процесом передачі особи, зазвичай обвинуваченої у скоєнні злочину, з однієї країни до іншої для судового переслідування або виконання покарання, дійсно регламентується рядом вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актів, а саме: Загальна декларація прав людини 1948 р., Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р., Статут ООН 1945 р., Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р., Конвенція про попередження злочину геноциду та покарання за нього 1948 р., Конвенція проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. та деякі двосторонні договори України про видачу, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Варто зазначити, що на кожному етапі процедури екстрадиції можуть виникати певні проблеми. Наприклад, відповідно до статті 575 КПК України, центральний орган України звертається до компетентного органу іноземної держави з запитом про видачу особи в Україну, якщо є підстави, передбачені міжнародним договором України. Однак, на цьому етапі виникають проблеми щодо якості оформлення запиту та своєчасності його надсилання до компетентного органу іноземної держави протягом п'яти днів з дня отримання клопотання. Під час екстрадиційної перевірки виникають питання щодо дотримання строків подання необхідних документів або їх повноти [4, с. 224].

Отже, екстрадиція регламентована главою 44 КПК України та низкою міжнародних нормативно-правових актів. Дана процедура видачі являє собою складну та тривалу процедуру що призводить до затягування строків її використання і затримок виконання відповідних запитів. Тому щоб удосконалити процес екстрадиції, законодавцю необхідно створити єдиний нормативно-правовий акт, в якому мають бути закріплені процесуальні норми щодо видачі осіб у відповідності з міжнародним законодавством.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 23.08.2023 № 3341-XI, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9–10, № 11–12, № 13, ст. 88 із змінами та доповненнями станом на 24.08.2023.

2. Маланчук П. М., Молчанова А. П. Видача особи (екстрадиція) у кримінальному провадженні щодо злочинів міжнародного характеру. *Правові горизонти*. 2017. № 3. С. 86–91.

3. Сенченко Н. М., Кравченко В. Я. Окремі аспекти теорії та практики екстрадиції. Київський часопис права. 2021. № 3. С. 208–214. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/38588/64-25.PDF?sequence=1&isAll owed=y>.

4. Кримінальний процес: підручник / за заг. ред. В.В. Коваленка, Л.Д. Удалової, Д.П. Письменного. К.: Центр учб. літ., 2013. 544 с.